

зміни у процедури контролю за визначенням та застосуванням таких цін. Власне в Податковому кодексі передбачено два варіанти такого контролю.

Перший – Податковий кодекс доповнено новим видом перевірок - спеціальними перевірками щодо дотримання звичайних цін при здійсненні контрольованих операцій.

Другий – Міністерство доходів та зборів має право звернутися із запитом щодо подання документації про контрольовані операції до платників податків, які здійснювали контрольовані операції протягом звітного періоду.

Щодо першого варіанту - згідно з п.п. 39.5.2.1 статті 39 Податкового кодексу підставами для перевірки контрольованих операцій є:

- а) надсилання повідомлення про виявлені контрольовані операції;
- б) виявлення за результатами моніторингу відхилення цін контрольованої операції від рівня звичайних (ринкових) цін;
- в) неподання платником податку звіту про контрольовані операції;
- г) неподання платником податків або подання з порушенням документації про контрольовані операції.

Щодо другого варіанту - запит надсилається не раніше 1 травня року, наступного за календарним роком, у якому таку операцію (операції) було проведено. Платники податків (крім великих платників) протягом місяця з дня, що настає після дня надходження запиту, зобов'язані подати первинну документацію щодо окремих контрольованих операцій, зазначених у запиті, та іншу документацію (сукупність документів або єдиний документ, складений у довільній формі), якими вони можуть обґрунтувати відповідність договірних цін контрольованої операції рівню звичайних цін.

Отже, динамічність податкового законодавства вимагає освоєння нових підходів до визначення об'єкта оподаткування ПДВ та податком на прибуток. При цьому особливу увагу необхідно звернути на нові підходи до визначення звичайної ціни як в операціях між резидентами так і зовнішньоекономічних операціях. Саме від рівня звичайних цін залежить достовірність визначення сум податків та відсутність значних штрафних санкцій з боку контролюючих органів.

Використана література

1. Закон України від 22.05.1997 р. N283/97-ВР Про оподаткування прибутку підприємств : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=283/97-%C2%D0>.

2. Закон України від 04.07.2013 р. № 408-18 Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/408-18>.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

УДК 657.6

Ольга Валицька, ст. гр. БФм-51, Надія Синькевич, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСНОВНІ ПРИЙОМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Olga Valytska, Nadiya Synkevich

BASIC APPROACHES AND METHODS OF EVALUATING THE FINANCIAL STATE OF THE ENTERPRISE IN THE CURRENT ECONOMIC CONDITIONS

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну

оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дасть змогу визначити проблеми у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення. Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства.

Для оцінки фінансового стану підприємства необхідно мати не тільки необхідні показники підприємств, але і знати прийоми та методи їх дослідження за всіма напрямками фінансового аналізу. Методи дослідження інформації щодо діяльності підприємств ґрунтуються на поєднанні аналізу і синтезу [2, с. 38].

Перед спеціалістами підприємства, його діловими партнерами, державними наглядовими органами та конкурентами постає актуальне питання про необхідність застосування певних методів і прийомів, які б давали достатню інформацію про поточний та майбутній стан підприємства, його потенційні можливості, слабкі сторони тощо.

Використання прийомів та методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності становить методологію та методіку аналізу. В сучасних умовах господарювання виділяють такі прийоми здійснення фінансового аналізу: горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, трендовий, факторний, порівняльний [1, с. 25].

Горизонтальний (у часі) аналіз передбачає порівняння кожної позиції звітності з аналогічною позицією попереднього періоду. Він дає змогу виявити тенденції зміни окремих статей або їх груп, що входять до складу бухгалтерської звітності.

Вертикальний (структурний) аналіз спрямований на визначення структури фінансових показників з виявленням впливу кожної позиції звітності на результат у цілому. Вертикальний аналіз подає фінансову звітність у вигляді відносних величин, які характеризують структуру узагальнюючих підсумкових показників.

Коефіцієнтний аналіз (аналіз відносних показників). Даний прийом полягає в тому, що оцінку фінансового стану підприємства проводять за допомогою фінансових коефіцієнтів, розрахованих на підставі показників Звіту про фінансовий стан та Звіту про сукупний дохід. Цим способом вивчаються такі важливі аспекти фінансового стану і результатів діяльності підприємства, як ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність та рентабельність.

Для фінансового менеджера фінансові коефіцієнти мають особливе значення, оскільки вони є основою для оцінки його діяльності зовнішніми користувачами звітності, найчастіше акціонерами й кредиторами. Тому, приймаючи яке-небудь рішення, фінансовий менеджер повинен оцінити вплив цього рішення на найбільш важливі фінансові коефіцієнти.

Трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з низкою періодів, що передують, та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, вільних від випадкових впливів та індивідуальних особливостей окремих періодів. За допомогою тренду формуються можливі значення показників у майбутньому. Таким чином здійснюється перспективний (прогнозний) аналіз фінансового стану.

Факторний аналіз полягає у визначенні впливу окремих факторів на результативний показник із застосуванням детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (не мають чіткого порядку) прийомів дослідження. Цей аналіз може бути прямим, тобто власне аналіз (розкладання), або зворотним, тобто синтез, коли окремі показники поєднуються в загальний показник.

Порівняльний аналіз. Суть прийому порівняння полягає в порівнянні фінансових показників звітного періоду з їх плановим значенням, із показниками попереднього періоду. Порівняння є найбільш розповсюдженим та найбільш раннім способом аналізу. За його допомогою проводиться оцінка ефективності господарювання, вивчається вплив окремих факторів на виконання плану та виявляються резерви. Воно починається із співвідношення явищ, за допомогою якого аналізуються явища, що порівнюються, виділяються у них спільні та відмінні риси. Існують такі форми порівняння: із планом, із минулим, із кращим

Існують неформалізовані та формалізовані методи аналізу.

Неформалізовані (евристичні) методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До них належать: методи експертних оцінок і сценаріїв; психологічні; морфологічні; порівняльні; побудови системи показників; побудови системи аналітичних таблиць. Ці методи застосовують в основному для прогнозування стану об'єкта на перспективу в умовах неповно використаної інформації, неможливості обліку всіх чинників, спрощеної уяви про явища економічної дійсності, тобто в умовах часткової або повної невизначеності. Стан невизначеності характеризує відсутність будь-яких конкретних даних про можливі напрями розвитку дій та про вірогідність здійснення кожного з них у майбутньому. Ці методи характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

До формалізованих методів фінансового аналізу належать ті, в основу яких покладено жорстко формалізовані аналітичні залежності, тобто такі методи: арифметичних різниць; відсоткових чисел; ланцюгових підстановок; балансовий; інтегрально балансовий; диференційований; логарифмічний; модульний; індексний; тощо [3, с. 55].

Отже, на різних етапах аналізу фінансового стану підприємства використовуються різні технічні прийоми. При цьому немає ніяких нормативів щодо їх застосування, адже це залежить від мети аналізу, наявності на підприємстві інформаційного і технічного забезпечення, тому в реальному аналізі фінансової діяльності найчастіше комбінують різні технічні прийоми.

Використана література

1. Салига С.Я. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / С.Я. Салига. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 210 с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник. / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
3. Цигилик І.І. Економічний аналіз: Навч. посіб. / І.І. Цигилик. – К.: Кондор, 2005. – 165 с.

УДК 658.1

Тетяна Василюшин, аспірант, Надія Синькевич, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОГО ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Tetyana Vasylyshyn, Nadiya Synkevich

THE BASICS OF COMPLEX FINANCIAL ANALYSIS

На підприємствах такий вид фінансового аналізу як комплексний передбачає дослідження потенціалу підприємства, тобто саме він дає змогу визначити положення суб'єкта господарювання в економіці загалом.